הִלְכוֹת דְּבָרִים הַנּוֹהֲגִים בַּסְּעוּדָה סִימָן קעד

ב (ב) *[ב]יַיִן פּוֹטֵר (ג) כָּל מִינֵי (א) [א] מַשְׁקִין: הגה (ד) אֲפִלּוּ מִבְּרָכָה רִאשׁוֹנָה (הר״י פרק כיצד מברכין וב״י בשם הפוסקים): ג [ג]אִם אֵין לוֹ אֶלָּא כּוֹס אֶחָד, (ה) מַנִּיחוֹ עַד לְאַחַר (ו) הַמָּזוֹן וּמְבָרֵךְ עָלָיו: ד (ו) [ד]אִם קָבַע (ג) לִשְׁתּוֹת *לִפְנֵי הַמָּזוֹן אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל יַיִן (ז) שֶׁבְּתוֹךְ הַמָּזוֹן, דְּיַיִן שֶׁלִּפְנֵי הַמָּזוֹן

ב שם ג שם נא עמוד ב ד שם מב

בְּאֵר הֵיטֵב

(א) **מַשְׁקִין.** דַּוְקָא אִם הָיוּ שְׁאָר מַשְׁקִין לְפָנָיו בְּשָׁעָה שֶׁבֵּרֵךְ עַל הַיַּיִן אָז הַיַּיִן פּוֹטֵר אוֹתָם, ט״ז: (ג) **הַמָּזוֹן.** לְפִי מ״ש רַמָ״א ס״ס קצ״ז דִּי״א דְּאֵינוֹ חַיָּב לְבָרֵךְ מִדְּאוֹרַיְתָא אִם לֹא שָׁתָה וְהוּא תָּאֵב לִשְׁתּוֹת, ע״ש, א״כ ה״נ מוּטָב לִשְׁתּוֹת, וּבִפְרָט שֶׁנּוֹהֲגִין עַכְשָׁו כְּמ״ד דְּאֵינָהּ טְעוּנָה כּוֹס, וּמ״מ אִם אֵינוֹ צָמֵא כ״כ פָּשׁוּט דִּמְחַיָּב לְהַנִּיחוֹ לְבַהמ״ז, מ״א: (ג) **לִשְׁתּוֹת.** לָאו לְמֵימְרָא דִּבְלֹא קָבַע אֵינוֹ פּוֹטֵר, אֶלָּא בָּא לְאַפּוּקֵי אִם לֹא הָיָה דַּעְתּוֹ תְּחִלָּה לִשְׁתּוֹת אח״כ דְּהָוֵי נִמְלָךְ:

שַׁעֲרֵי תְשׁוּבָה

[א] **מַשְׁקִין.** עבה״ט. וְעַיֵּן בְּדָגוּל מֵרְבָבָה דְּלָפִי מַאי דְּקִיי״ל בְּסִימָן רִיג דְּקוֹבְעִין עַל הַיַּיִן אַף לְדִידָן, אַף שֶׁלֹּא הָיוּ הַמַּשְׁקִים לְפָנָיו פּוֹטֵר, וְכַמְבֹאָר מַהַד״מ וְכֵן כָּתַב בְּפ״מ עפ״י

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שֶׁנִּפְטָרִים בְּבִרְכַּת הַפַּת, כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר לְקַמָּן, מִכָּל מָקוֹם הוֹאִיל וְהַיַּיִן הוּא (ג) חָשׁוּב, אֵינוֹ נֶחְשָׁב טָפֵל לַפַּת לְהִפָּטֵר בְּבִרְכָתוֹ[1], (ד) וַאֲפִלּוּ כְּוֵן בְּפֵרוּשׁ בְּבִרְכַּת הַפַּת לִפְטֹר כָּל מַה שֶּׁיִּשְׁתֶּה בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה, לֹא מַהֲנֵי לַיַּיִן: **ב (ב) יַיִן פּוֹטֵר וְכוּ׳.** שֶׁהוּא רֹאשׁ וְרִאשׁוֹן לְכָל הַמַּשְׁקִים[3] וְכֻלָּם נִטְפָּלִים[4] לוֹ [תוספות]: **(ג) כָּל מִינֵי מַשְׁקִים.** וּבִלְבַד (ה) שֶׁיִּהְיוּ לְפָנָיו עַל הַשֻּׁלְחָן בְּשָׁעָה שֶׁבֵּרֵךְ עַל הַיַּיִן [דְּאִלּוּ לֹא הָיוּ לְפָנָיו בִּשְׁעַת בְּרָכָה, אַף שֶׁהֵבִיאוּ הַמַּשְׁקִין לְפָנָיו בְּשָׁעָה שֶׁעָמַד עֲדַיִן הַיַּיִן לְפָנָיו, לֹא מַהֲנֵי וְצָרִיךְ לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם]. וְיֵשׁ מְקִלִּין אֲפִלּוּ לֹא הָיוּ לְפָנָיו, (ו) וְרַק שֶׁהָיָה דַּעְתּוֹ עֲלֵיהֶם[5]. וְכָל זֶה בְּשֶׁלֹּא קָבַע עַצְמוֹ לִשְׁתּוֹת יַיִן וְרַק כּוֹס זֶה בִּלְבַד, אֲבָל אִם קָבַע לִשְׁתּוֹת יַיִן, הִסְכִּימוּ (ז) כַּמָּה אַחֲרוֹנִים דְּפוֹטֵר אֲפִלּוּ הַמַּשְׁקִין שֶׁלֹּא הָיוּ לְפָנָיו בִּשְׁעַת הַבְּרָכָה, כֵּיוָן שֶׁבָּאוּ לְפָנָיו עַל־כָּל־פָּנִים בְּעוֹד שֶׁהַיַּיִן לְפָנָיו [וְאִם בָּאוּ לְפָנָיו אַחַר גְּמַר שְׁתִיַּת הַיַּיִן, צָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל הַמַּשְׁקִין[6], כֵּן כָּתַב מַהֲרַ״מ בַּנֶּעט בְּבֵאוּרוֹ, אִם לֹא שֶׁהָיָה דַּעְתּוֹ עַל הַמַּשְׁקִין קֹדֶם גְּמַר הַשְּׁתִיָּה]. וּלְכַתְּחִלָּה טוֹב יוֹתֵר לְעוֹלָם (ח) שֶׁיִּהְיוּ שְׁאָר הַמַּשְׁקִין לְפָנָיו בְּעֵת בִּרְכָתוֹ עַל הַיַּיִן[7]. וְדַע, שֶׁאִם קִדֵּשׁ עַל הַיַּיִן וְהוֹצִיא אֲחֵרִים בְּבִרְכָתוֹ, אִם לֹא טָעֲמוּ מִכּוֹס שֶׁל קִדּוּשׁ וְרוֹצִים לִשְׁתּוֹת שְׁאָרֵי מַשְׁקִין, אַף שֶׁהָיוּ לִפְנֵיהֶם בְּשָׁעָה שֶׁבֵּרֵךְ עַל הַיַּיִן (ט) צְרִיכִים לְבָרֵךְ עַל הַמַּשְׁקִין, כִּי הַטַּעַם שֶׁיַּיִן פּוֹטֵר הוּא מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַמַּשְׁקִים טְפֵלִים לוֹ, וּכְשֶׁאֵינוֹ שׁוֹתֶה לֹא שַׁיָּךְ טַעַם זֶה. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ עוֹד בְּעִנְיָן זֶה: **(ד) אֲפִלּוּ מִבְּרָכָה רִאשׁוֹנָה.** וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן רח סָעִיף טז וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם לְעִנְיָן בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה[8]: **ג (ה) מַנִּיחוֹ וְכוּ׳.** דַּאֲפִלּוּ לְמַאן דְּאָמַר בִּרְכַּת־הַמָּזוֹן אֵינָהּ טְעוּנָה כּוֹס, (י) מִכָּל מָקוֹם מִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר יֵשׁ בָּזֶה אִם יוּכַל לַעֲשׂוֹת בְּכוֹס[12], כְּדִלְקַמָּן סִימָן קפב סָעִיף א. (יא) וּמִכָּל מָקוֹם אִם הוּא צָמֵא לִשְׁתּוֹת וְאֵין לוֹ שְׁאָר מַשְׁקִין, מוּטָב שֶׁיִּשְׁתֶּה קֹדֶם, כְּדֵי לָצֵאת גַּם דַּעַת הַמַּרְדְּכִי [שֶׁהוּבָא בְּרַמָ״א לְקַמָּן סִימָן קצז] שֶׁסּוֹבֵר דִּכְשֶׁתָּאֵב לִשְׁתּוֹת אֵינוֹ חַיָּב מִן הַתּוֹרָה לְבָרֵךְ בִּרְכַּת־הַמָּזוֹן עַד שֶׁיִּשְׁתֶּה[13]: **ד (ו) אִם קָבַע וְכוּ׳.** כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּלָאו דַּוְקָא קָבַע, דְּהוּא הַדִּין אֲפִלּוּ אִם שָׁתָה רַק כּוֹס אֶחָד שֶׁל יַיִן קֹדֶם הַסְּעוּדָה דְּפוֹטֵר הַיַּיִן שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה; (יב) וְכָל זֶה אִם (יג) דַּעְתּוֹ לִשְׁתּוֹת גַּם בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה: **(ז) שֶׁבְּתוֹךְ**

בֵּאוּר הֲלָכָה

* **יַיִן פּוֹטֵר כָּל מִינֵי מַשְׁקִין.** וּלְפִי זֶה הַשּׁוֹתֶה קַאוֶו״ע[1] אַחַר שְׁתִיַּת יַיִן אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ עָלָיו, וְאַף עַל הַצּוּקֶע״ר[2] שֶׁנּוֹטֵל בְּפִיו לְמַתֵּק הַשְּׁתִיָּה גַּם־כֵּן אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ, דְּהוּא נִטְפָּל לְהַקַּאוֶו״ע וְהַקַּאוֶו״ע לְהַיַּיִן[9] [ת׳ ח״ס או״ח סימן מז]. וְעַיֵּן בְּחַיֵּי־אָדָם בְּכָלָל נה בְּנִשְׁמַת־אָדָם שֶׁכָּתַב, דְּאֵינוֹ פּוֹטֵר אֶלָּא־אִם־כֵּן שָׁתָה תְּחִלָּה וְאַחַר־כָּךְ לָקַח הַצּוּקֶע״ר בְּפִיו, דְּאִם יֵהָנֶה תְּחִלָּה מִן הַצּוּקֶע״ר לֹא יִהְיֶה טָפֵל לְהַמַּשְׁקִין, וְדַעְתּוֹ שָׁם דְּיוֹתֵר טוֹב שֶׁיִּקַּח תְּחִלָּה מְעַט צוּקֶע״ר וִיבָרֵךְ עָלָיו וִיכַוֵּן לִפְטֹר הַמַּשְׁקִין, עַיֵּן שָׁם טַעְמוֹ. וְדַע דְּהָא דְּיַיִן פּוֹטֵר כָּל מִינֵי מַשְׁקִין הָיְנוּ אֲפִלּוּ לֹא כַּוֵּן בְּעֵת בִּרְכָתוֹ לִפְטֹר אוֹתָם, אֶלָּא בִּסְתָמָא אֲפִלּוּ הָכֵי אַמְרִינָן דְּמִמֵּילָא נִטְפָּלִים לוֹ; וְעַיֵּן בְּחַיֵּי־אָדָם וּבְנִשְׁמַת־אָדָם שֶׁכָּתַב, דְּדַוְקָא בְּשׁוֹתֶה יַיִן בִּקְבִיעוּת, אֲבָל לֹא בְּשׁוֹתֶה כּוֹס אֶחָד אוֹ שְׁנַיִם וְאֵין בְּדַעְתּוֹ לִמְשֹׁךְ עַצְמוֹ בַּיַּיִן, וְכָל־שֶׁכֵּן כְּשֶׁמְּקַדֵּשׁ וְשׁוֹתֶה רַק כִּמְלֹא לֻגְמָיו דְּלֹא מַהֲנֵי לִפְטֹר הַמַּשְׁקִין אֲפִלּוּ הָיוּ הַמַּשְׁקִין לְפָנָיו בִּשְׁעַת בְּרָכָה. וְהִנֵּה אַף שֶׁבְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָתַמְנוּ שֶׁלֹּא כִּדְבָרָיו, מִפְּנֵי שֶׁהַרְבֵּה אַחֲרוֹנִים חוֹלְקִין עַל זֶה וְסוֹבְרִין דַּאֲפִלּוּ בְּלֹא קָבַע לִשְׁתּוֹת יַיִן גַּם־כֵּן מַהֲנֵי לִפְטֹר שְׁאָר מַשְׁקִין כְּשֶׁעוֹמְדִין לְפָנָיו בִּשְׁעַת בְּרָכָה, מִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה דְּאֵין לְהָקֵל רַק כְּשֶׁשָּׁתָה עַל־כָּל־פָּנִים כִּמְלֹא לֻגְמָיו[10], שֶׁהוּא שִׁעוּר חָשׁוּב דְּמִיַּתְבָא דַּעְתֵּהּ, דְּגַם לְעִנְיָן קִדּוּשׁ כַּמָּה גְּדוֹלֵי רִאשׁוֹנִים סוֹבְרִין דְּאֵינוֹ יוֹצֵא בְּפָחוֹת מִמְּלֹא לֻגְמָיו, כַּמְבֹאָר בְּסִימָן רעא סָעִיף יד בְּבֵאוּר הֲלָכָה, עַיֵּן שָׁם, וְאַף שֶׁאָנוּ מְקִלִּין בְּדִיעֲבַד וְסוֹבְרִין דִּשְׁתִיַּת כֻּלָּם מִצְטָרֵף לִמְלֹא לֻגְמָיו, הָיְנוּ רַק לְעִנְיָן לָצֵאת יְדֵי מִצְוַת קִדּוּשׁ, אֲבָל לֹא דָּלֶהֱוֵי זֶה הַטְּעִימַת־מַשֶּׁהוּ שִׁעוּר חָשׁוּב שֶׁיִּהְיוּ כָּל הַמַּשְׁקִין שֶׁשּׁוֹתֶה אַחֲרָיו טְפֵלִין לוֹ. וְהִנֵּה מִדִּבְרֵי הַדֶּרֶךְ־הַחַיִּים שֶׁהֶעְתַּקְתִּי דְּבָרָיו בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה [לְעִנְיָן הַמְסַבִּין שֶׁלֹּא טָעֲמוּ מִן הַכּוֹס, שֶׁצְּרִיכִין לְבָרֵךְ עַל הַמַּשְׁקֶה שֶׁשּׁוֹתִין] מוּכָח דַּעְתּוֹ דִּסְבִירָא לֵהּ דַּאֲפִלּוּ בִּטְעִימַת כָּל־שֶׁהוּא מִן הַיַּיִן סַגִּי לִפְטֹר עַל־יְדֵי־זֶה שְׁאָר הַמַּשְׁקִין, וּמִכָּל מָקוֹם לְדִינָא צָרִיךְ עִיּוּן וְכַנַּ״ל, וְנָכוֹן לְכַתְּחִלָּה שֶׁמִּי שֶׁיִּרְצֶה לִפְטֹר שְׁאָר הַמַּשְׁקִין יִשְׁתֶּה עַל־כָּל־פָּנִים מְלֹא לֻגְמָיו [וּבְלָאו הָכֵי יֵשׁ לִזָּהֵר בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן רעא סָעִיף יד]; וְאִם לֹא שָׁתָה מְלֹא לֻגְמָיו, יְבַקֵּשׁ לְאֶחָד שֶׁלֹּא טָעַם כְּלָל מִן הַכּוֹס שֶׁיִּפְטְרֵנוּ בִּבְרָכָה עַל הַמַּשְׁקִין[11], אוֹ שֶׁיִּבְרֵךְ עַל מְעַט צוּקֶע״ר לִפְטֹר הַמַּשְׁקִין: * **לִפְנֵי הַמָּזוֹן.** רוֹצֶה לוֹמַר, סָמוּךְ לְהַמָּזוֹן, דִּבְמַפְלָג אֵין שַׁיָּךְ לִפְטְרוֹ לְכֻלֵּי עַלְמָא[14], וְכֵן מַשְׁמַע

תִּרְגּוּם: 1 קָפֶה. 2 סֻכָּר.

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ג) מִפְּנֵי שֶׁגּוֹרֵם בְּרָכָה לְעַצְמוֹ [גמרא], וְהַיְנוּ שֶׁבְּכַמָּה מְקוֹמוֹת מְבָרְכִין עָלָיו אַף־עַל־פִּי שֶׁאֵין צָרִיךְ לִשְׁתִיָּה כְּגוֹן בְּקִדּוּשׁ וְהַבְדָּלָה[2] [לרש״י], וְתוֹסָפוֹת פֵּרְשׁוּ דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁמְּבָרֵךְ עַל הַיַּיִן בְּרָכָה מְיַחֶדֶת 'בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן', וְתַלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה בְּשֵׁם רַ״ח פֵּרֵשׁ עוֹד פֵּרוּשׁ אַחֵר, עַיֵּן שָׁם: (ד) פָּשׁוּט: (ה) טַ״ז בְּשֵׁם מָרְדְּכִי [וּבְוַדַּאי דַּאֲפִלּוּ לֹא קָבַע, דְּהָא לְדִידֵהּ אֵין בַּזְּמַן הַזֶּה קָבַע לְיַיִן]. וְאַף דְּמִלְּבוּשׁ מַשְׁמַע דְּהַשֻּׁלְחָן־עָרוּךְ מַיְרֵי בִּדְקָבַע עַל הַיַּיִן, וְכֵן מְצַדֵּד בְּעֹלַת־תָּמִיד וְכֵן הִסְכִּים בְּנִשְׁמַת־אָדָם לְדִינָא, הַרְבֵּה אַחֲרוֹנִים חוֹלְקִין עַל זֶה, הֲלֹא הַמָּה הַשְּׁיָרֵי־כְנֶסֶת־הַגְּדוֹלָה וְאֵלִיָּה רַבָּה וּשְׁלָ״ה בְּסֵפֶר עֵמֶק־בְּרָכָה, וְכֵן הַמֶּגֶן־אַבְרָהָם לְקַמָּן בְּסוֹף סָעִיף־קָטָן יא [וְעַיֵּן בִּפְרִי־מְגָדִים בְּאֶשֶׁל־אַבְרָהָם סִימָן רח אוֹת א], וְדֶרֶךְ־הַחַיִּים בְּהִלְכוֹת קִדּוּשׁ וְהַגְּרַ״ז כֻּלָּם הִסְכִּימוּ דִּבְהָיוּ לְפָנָיו מַהֲנֵי אַף כְּשֶׁלֹּא קָבַע עַל הַיַּיִן, וּכְפַשְׁטוּת דִּבְרֵי הַמָּרְדְּכִי, וְכֵן מַשְׁמַע בְּבֵאוּר הָרַ״מ בַּנֶּעט עַל הַמָּרְדְּכִי אוֹת קד, עי״ש, דִּבְקָבַע עַל הַיַּיִן אֵין צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ הַמַּשְׁקִין לְפָנָיו בִּשְׁעַת בְּרָכָה, וּבִדְלֹא קָבַע מַהֲנֵי כְּשֶׁהָיוּ לְפָנָיו. וּבֶאֱמֶת בְּפֵרוּשׁ רַ״ח הַמּוּבָא בְּתַלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה וּבְתוֹסְפוֹת רַבֵּנוּ יְהוּדָה וּבְאוֹר זָרוּעַ גַּם־כֵּן לֹא נִזְכַּר כְּלָל עִנְיָן קְבִיעוּת, רַק שֶׁהָיָה הַיַּיִן וְהַמַּשְׁקִין לְפָנָיו וְאָז הַכֹּל נִטְפָּלִים לוֹ, ע״ש [וְאֶפְשָׁר לוֹמַר עוֹד דְּגַם הָרַשְׁבָּ״א שֶׁכָּתַב בִּדְקָבַע עַל הַיַּיִן, גַּם־כֵּן כַּוָּנָתוֹ דְּבָזֶה פּוֹטֵר אַף שֶׁלֹּא הָיוּ הַמַּשְׁקִין אָז לְפָנָיו, אֲבָל בְּהָיוּ לְפָנָיו מוֹדֶה דְּאֵין צָרִיךְ קָבַע, וְכִדְמַשְׁמַע מִפַּשְׁטִיּוּת דִּבְרֵי הַמָּרְדְּכִי, וּדְלֹא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּנִשְׁמַת־אָדָם, דִּלְדִידֵהּ בְּלֹא קָבַע לֹא מַהֲנֵי אַף כְּשֶׁהָיוּ אָז הַמַּשְׁקִין לְפָנָיו]: (ו) הַגְּרַ״ז וְרַ״מ בַּנֶּעט הַנַּ״ל: (ז) דַּרְכֵי־מֹשֶׁה כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה שְׁלָ״ה דָּגוּל מֵרְבָבָה נְהָר־שָׁלוֹם דֶּרֶךְ־הַחַיִּים מֶגֶן־גִּבּוֹרִים, וּדְלֹא כְּטַ״ז וְחַיֵּי־אָדָם שֶׁמַּחְמִירִין בָּזֶה: (ח) לָחֹשׁ לְדַעַת הַפּוֹסְקִים דְּבַזְּמַן הַזֶּה אֵין קְבִיעוּת לְיַיִן, וְעַיֵּן בְּחַיֵּי־אָדָם: (ט) כֵּן מִתְבָּאֵר מִדִּבְרֵי הַדֶּרֶךְ־הַחַיִּים בְּהִלְכוֹת קִדּוּשׁ, ע״ש וּפָשׁוּט, וּמַשְׁמַע מִנֵּהּ דְּאִם טָעֲמוּ אֲפִלּוּ מִקְצָת בְּעַלְמָא שׁוּב אֵינָם צְרִיכִים לְבָרֵךְ עַל הַמַּשְׁקִין שֶׁאַחֲרָיו. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה דְּיֵשׁ לְפַקְפֵּק בְּדִין זֶה הַרְבֵּה: (י) שִׁיטָה מְקַבֶּצֶת: (יא) מֶגֶן־אַבְרָהָם. וּמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי: כְּשֶׁאֵין לוֹ שְׁאָר מַשְׁקִין, הוּא בְּאֵלִיָּה רַבָּה. וְכָתַב הַפְּרִי־מְגָדִים, דִּכְשֶׁהוּא בִּשְׁלֹשָׁה אֶפְשָׁר דַּאֲפִלּוּ צָמֵא יוֹתֵר טוֹב לְהַנִּיחוֹ לְאַחַר הַמָּזוֹן: (יב) תּוֹסָפוֹת פֶּרֶק כֵּיצַד מְבָרְכִין בְּרֹאשׁ דִּבְרֵיהֶם, וְכֵן הַתּוֹסָפוֹת בִּפְסָחִים דַּף ק עַמּוּד ב דִּבּוּר הַמַּתְחִיל יְדֵי יַיִן, בְּסוֹף דִּבְרֵיהֶם; אָכֵן מִסּוֹף דִּבְרֵיהֶם בְּכֵיצַד מְבָרְכִין הַנַּ״ל מַשְׁמַע קְצָת דִּבְתוֹךְ הַסְּעוּדָה אָדָם רָגִיל לִשְׁתּוֹת וְהָוֵי כְּאִלּוּ הָיָה דַּעְתּוֹ לָזֶה אֲפִלּוּ מִסְּתָמָא, וְכֵן מַשְׁמַע מֵרֹא״שׁ פְּסָחִים פֶּרֶק בַּתְרָא סִימָן ד, עי״ש, דַּאֲפִלּוּ בְּשֶׁהָיָה רַק הַיַּיִן לְפָנָיו מִסְּתָמָא דַּעְתּוֹ לָזֶה, אַךְ סוֹף דְּבָרָיו סוֹתֵר קְצָת לָזֶה, עי״ש: (יג) בְּשֻׁלְחָן־עָרוּךְ הַגְּרַ״ז פּוֹסֵק דִּבְמָקוֹם שֶׁרְגִילִין לִשְׁתּוֹת

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

פּוֹטְרוֹ. (ח) וְכֵן [ה]הַיַּיִן שֶׁל קִדּוּשׁ פּוֹטֵר יַיִן (ט) שֶׁבְּתוֹךְ (ד) הַמָּזוֹן, (י) וְכֵן הַמַּבְדִּיל עַל הַשֻּׁלְחָן פּוֹטֵר הַיַּיִן שֶׁבְּתוֹךְ הַמָּזוֹן. [ו]וְיֵשׁ אוֹמְרִים (יא) שֶׁאֵין בִּרְכַּת (יב) *יֵין הַבְדָּלָה פּוֹטֵר אֶלָּא־אִם־כֵּן (יג) נָטַל (ה) יָדָיו (יד) קֹדֶם הַבְדָּלָה, [ז]הַלְכָּךְ הַמַּבְדִּיל קֹדֶם נְטִילָה (טו) יְכַוֵּן שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא יַיִן (וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן רצט סָעִיף ז) שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה, וּבְדִיעֲבַד שֶׁלֹּא כִּוֵּן כָּךְ פּוֹטֵר יַיִן שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה, דִּסְפֵק בְּרָכוֹת דְּרַבָּנָן לְהָקֵל:

ה [ח]כָּל מַה שֶּׁשּׁוֹתֶה (טז) בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה דַּי לוֹ (יז) בִּבְרָכָה אַחַת, [ט]אֶלָּא־אִם־כֵּן כְּשֶׁבֵּרַךְ (יח) לֹא הָיָה דַעְתּוֹ לִשְׁתּוֹת אֶלָּא אוֹתוֹ הַכּוֹס וְנִמְלַךְ לִשְׁתּוֹת (ו) [ו] אַחֵר: הגה וְכֵן מִי (יט) שֶׁבָּא לִסְעוּדָה (כ) וּמוֹשִׁיטִין לוֹ הַרְבֵּה כּוֹסוֹת, מְבָרֵךְ עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, דַּהֲוֵי (ז) נִמְלָךְ (כל־בו). וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן קעט. וְכֵן מִי שֶׁבֵּרַךְ (כא) עַל כּוֹס בִּרְכַּת נִשּׂוּאִין וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְהֵיכָן יַגִּיעַ הַכּוֹס, (כב) כָּל אֶחָד צָרִיךְ לְבָרֵךְ, דְּמִקְרֵי נִמְלָךְ (אגודה פרק ערבי פסחים וע"ל סימן ק"צ):

בְּאֵר הַגּוֹלָה

ה הרא"ש שם ו תוספות שם ז בית יוסף ח פסחים ק"ג וברכות מ"א ט שם פסחים וכאמימר

שַׁעֲרֵי תְשׁוּבָה

הד"מ, עי"ש, וְעַיֵּן בְּמג"א: [ו] אַחֵר. עבה"ט. ומהריק"ש לָמַד מִכָּאן כְּשֶׁהַקּוֹרֵא מְכַוֵּן לִגְמֹר עִם הָעוֹלֶה וְשָׁתַק וְאַחַר־כָּךְ אָמְרוּ שֶׁיִּקְרָא לְהַלָּן, צָרִיךְ הָעוֹלֶה לְבָרֵךְ שֵׁנִית דַּהֲוֵי כְּנִמְלָךְ; וּבְגִנַּת־וְרָדִים חוֹלֵק עַל מהריק"ש וּבִפְרַח־שׁוֹשָׁן מַחֲזִיק בְּדַעַת מהריק"ש, וּבְבר"י כָּתַב בְּשֵׁם מד"ה שֶׁכָּתַב לַחֲלֹק דִּכְוָנַת הַמְבָרֵךְ עַל כָּל מַה שֶּׁיִּקְרְאוּ לְפָנָיו כו' וְגַם בְּצֵרוּף מ"ש גו"ר דְּשַׁ"ץ טָפֵל לַצִּבּוּר וּכְתָרַיְהוּ נָרִיר. וְכֵן רָאִיתִי בְּקָהָל רַב כַּמָּה פְּעָמִים בִּפְנֵי חֲכָמִים וְלֹא

בְּאֵר הֵיטֵב

(ד) **הַמָּזוֹן.** וְה"ה לְיַיִן שֶׁלְּאַחַר הַמָּזוֹן קֹדֶם בהמ"ז, מ"א ט"ז: (ה) **יָדָיו.** ל"ד דְּה"ה אִם קָבַע עַצְמוֹ לִסְעוּדָה, מ"א, ע"ש: (ו) **אַחֵר.** כָּתַב הַט"ז: נִרְאֶה פָּשׁוּט דְּה"ה לְעִנְיַן אֲכִילָה, כְּגוֹן שֶׁקָּנָה לְעַצְמוֹ לֶחֶם א' לְאָכְלוֹ כֻּלּוֹ וְעד"ז בֵּרֵךְ, וְאח"כ נִתְאַוָּה לֶאֱכֹל עוֹד וְשׁוֹלֵחַ לִקְנוֹת עוֹד, צָרִיךְ לְבָרֵךְ שֵׁנִית הַמּוֹצִיא, אֲבָל אִם יֵשׁ לוֹ בְּבַיִת לֶחֶם וְחוֹתֵךְ לוֹ חֲתִיכָה לֶאֱכֹל אוֹתָהּ וְאח"כ רוֹצֶה לַחְתֹּךְ עוֹד, אֵין זֶה נִמְלָךְ, דְּדֶרֶךְ אָדָם הוּא, ט"ז, עַיֵּן סִימָן רו ס"ה: (ז) **נִמְלָךְ.** וְהָאִידָנָא שֶׁיֵּשׁ מִנְהָג כְּשֶׁאֶחָד בָּא אֵצֶל אוֹתָם שֶׁשּׁוֹתִין כְּבָר, שֶׁהַרְבֵּה נוֹתְנִין לוֹ כּוֹסוֹת, מִסְתָמָא כְּשֶׁבֵּרַךְ עַל הָרִאשׁוֹנָה

בֵּאוּר הֲלָכָה

מֵהַלְבוּשׁ, עַיֵּן שָׁם: * **יֵין הַבְדָּלָה.** מוּכָח מִזֶּה דִּבְקִדּוּשׁ סוֹבֵר דְּפוֹטֵר בְּכָל גַּוְנֵי, וְאַף דְּכַמָּה פּוֹסְקִים סוֹבְרִים דִּלְדַעַת הַתּוֹסָפוֹת הוּא הַדִּין בְּיַיִן שֶׁל קִדּוּשׁ דַּוְקָא אַחַר נְטִילָה, לֹא רָצָה הַמְחַבֵּר לְהַכְרִיעַ כֵּן לַהֲלָכָה, וּבְהַבְדָּלָה גּוּפָא

מִשְׁנָה בְרוּרָה

הַמָּזוֹן. וְהוּא הַדִּין דְּפוֹטֵר נַמֵּי יַיִן שֶׁלְּאַחַר הַמָּזוֹן קֹדֶם בִּרְכַּת־הַמָּזוֹן [בְּמָקוֹם (יד) שֶׁרְגִילִין לִשְׁתּוֹת יַיִן אַחַר גְּמַר אֲכִילָתָן אוֹ שֶׁהָיָה דַעְתּוֹ לָזֶה בְּפֵרוּשׁ]; אֲבָל אִם לֹא הָיָה לוֹ יַיִן לִפְנֵי הַמָּזוֹן וּבֵרַךְ עַל הַיַּיִן שֶׁבְּתוֹךְ הַמָּזוֹן, (טו) צָרִיךְ לְבָרֵךְ שֵׁנִית עַל יַיִן שֶׁלְּאַחַר הַסְּעוּדָה, כִּי יַיִן שֶׁבְּתוֹךְ הַמָּזוֹן אֵינוֹ בָּא רַק לִשְׁרוֹת הַמַּאֲכָל שֶׁבְּמֵעָיו וְאֵינוֹ חָשׁוּב לִפְטֹר הַיַּיִן שֶׁלְּאַחַר הַמָּזוֹן שֶׁבָּא לִשְׁתִיָּה וּלְתַעֲנוּג [וְעַיֵּן בְּבֵית־יוֹסֵף שֶׁכָּתַב, דְּאִם הוּא צָמֵא מֵחֲמַת אֲכִילָתוֹ, אֲפִלּוּ נִשְׁתַּהָא זְמַן הַרְבֵּה אַחַר הַסְּעוּדָה, אַף־עַל־פִּי־כֵן כָּל זְמַן שֶׁלֹּא בֵּרַךְ בִּרְכַּת־הַמָּזוֹן כְּיַיִן שֶׁבְּתוֹךְ הַמָּזוֹן דָּמֵי דְּבָא לִשְׁרוֹת הַמַּאֲכָל, וְגַם מַשְׁמַע קְצָת מִדִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א דְּאִם הוּא שׁוֹתֶה מִיָּד אַחַר הָאֲכִילָה, גַּם־כֵּן מִסְתָמָא כְּדֵי לִשְׁרוֹת הַמַּאֲכָל הוּא בָּא]. אַךְ בֶּאֱמֶת (טז) אֵין דִּין זֶה מָצוּי בֵּינֵינוּ, שֶׁאֵין אָנוּ מוֹשְׁכִין יָדֵינוּ מִן הַפַּת עַד בִּרְכַּת־הַמָּזוֹן וְחָשִׁיב הַכֹּל תּוֹךְ הַסְּעוּדָה, וּלְפִיכָךְ מִמֵּילָא יַיִן שֶׁבְּתוֹךְ הַמָּזוֹן פּוֹטֵר גַּם יַיִן שֶׁלְּאַחַר הַמָּזוֹן, דְּזֶה וָזֶה לִשְׁרוֹת[15]: (ח) **וְכֵן יַיִן שֶׁל קִדּוּשׁ.** קָא מַשְׁמַע לָן, (יז) דְּלֹא תֵּימָא דַּוְקָא יַיִן קֹדֶם הַמָּזוֹן דְּחָשִׁיב, דְּבָא לִפְתֹּחַ הַמֵּעַיִם וְלִשְׁתּוֹת, פּוֹטֵר בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה, אֲבָל יַיִן קִדּוּשׁ דְּבָא עִקָּרוֹ לְמִצְוָה אֵימָא לֹא, קָא מַשְׁמַע לָן דְּפוֹטֵר[16]. (יח) וְנִרְאֶה לִי פָּשׁוּט, דִּבְמְדִינָתֵנוּ שֶׁאֵין אָנוּ רְגִילִין לִשְׁתּוֹת יַיִן בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה, אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת[17] אֵינוֹ פּוֹטֵר אֶלָּא־אִם־כֵּן הָיָה דַעְתּוֹ לָזֶה מִתְּחִלָּה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי מִקֹּדֶם: (ט) **שֶׁבְּתוֹךְ הַמָּזוֹן.** וְהוּא הַדִּין שֶׁלְּאַחַר הַמָּזוֹן [אחרונים]: (י) **וְכֵן הַמַּבְדִּיל וְכוּ'.** רוֹצֶה לוֹמַר: אַף־עַל־גַּב דְּהַבְדָּלָה אֵינָהּ שַׁיָּכָא כְּלָל לִסְעוּדָה כְּמוֹ קִדּוּשׁ, אֲפִלּוּ הָכֵי כֵּיוָן דְּהִבְדִּיל עַל הַשֻּׁלְחָן, **רוֹצֶה לוֹמַר** שֶׁהֵכִין עַצְמוֹ לִסְעוּדָה, שַׁיָּכָא לִסְעוּדָה[18]; וּמִיְּרֵי כַּנַּ"ל שֶׁהָיָה בְּדַעְתּוֹ לִשְׁתּוֹת גַּם בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה: (יא) **שֶׁאֵין בִּרְכַּת וְכוּ'.** הַטַּעַם כַּנַּ"ל, (יט) דְּאֵינָהּ שַׁיָּכָא לִסְעוּדָה כְּמוֹ קִדּוּשׁ [שֶׁאֵינָהּ אֶלָּא בִּמְקוֹם סְעוּדָה], וְעַל־כֵּן סְבִירָא לֵהּ לְהַיֵּשׁ־אוֹמְרִים דִּבְעֵינָן עַל־כָּל־פָּנִים שֶׁיִּטֹּל יָדָיו לִסְעוּדָה מִתְּחִלָּה, דִּבְזֶה בְּוַדַּאי אִתְחַלְתָּא דִסְעוּדָה הִיא: (יב) **יֵין הַבְדָּלָה.** כָּתַב מָגֵן־אַבְרָהָם, דְּדַוְקָא יֵין הַבְדָּלָה שֶׁאֵינוֹ בָּא לְצֹרֶךְ סְעוּדָה, (כ) אֲבָל בְּיַיִן שֶׁלִּפְנֵי הַמָּזוֹן דְּעָלְמָא שֶׁבָּא לְצֹרֶךְ סְעוּדָה לִפְתֹּחַ הַמֵּעַיִם, פּוֹטֵר אֲפִלּוּ קֹדֶם נְטִילָה יַיִן שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה, וּלְהָכֵי סָתַם הַמְחַבֵּר בְּרֵישׁ הַסָּעִיף וְלֹא הִתְנָה דְּדַוְקָא אַחַר נְטִילָה: (יג) **נָטַל יָדָיו.** לָאו דַּוְקָא, דְּהוּא הַדִּין אִם קָבַע עַצְמוֹ לִסְעוּדָה עַל הַשֻּׁלְחָן [מָגֵן־אַבְרָהָם]; **וּבְאֵלִיָּה רַבָּה חוֹלֵק עָלָיו,** (כא) וְכֵן מַשְׁמַע מִבֵּאוּר הַגְּרָ"א: (יד) **קֹדֶם הַבְדָּלָה.** וְאִם תֹּאמַר: הֵיכִי שָׁרֵי לְהַפְסִיק בְּהַבְדָּלָה בֵּין נְטִילַת יָדַיִם לְ'הַמּוֹצִיא'? (כב) יֵשׁ לוֹמַר, דְּלֹא הָוֵי הֶסַּח־הַדַּעַת כֵּיוָן שֶׁדַּעְתּוֹ לֶאֱכֹל, וְאֵינוֹ רַשַּׁאי לֶאֱכֹל בְּלִי הַבְדָּלָה[19], (כג) אֲבָל לְהַפְסִיק בִּשְׁתִיַּת רְשׁוּת בֵּין נְטִילָה לְ'הַמּוֹצִיא' אָסוּר: (טו) **יְכַוֵּן שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא.** וְאָז יְבָרֵךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה עַל כּוֹס זֶה קֹדֶם הַסְּעוּדָה[20]: **ה (טז) בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה.** רוֹצֶה לוֹמַר, אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא בְּבַת־אַחַת: (יז) **בִּבְרָכָה אַחַת.** דְּמִסְתָמָא כְּשֶׁבֵּרַךְ 'בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן' עַל כּוֹס הָאֶחָד, דַּעְתּוֹ הָיָה גַּם־כֵּן עַל כָּל מַה שֶּׁיִּשְׁתֶּה בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה[21]: (יח) **לֹא הָיָה דַעְתּוֹ וְכוּ'.** רוֹצֶה לוֹמַר, (כד) שֶׁהָיָה דַעְתּוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁתּוֹת אֶלָּא אוֹתוֹ הַכּוֹס וְלֹא יוֹתֵר, אֶלָּא שֶׁאַחַר־כָּךְ נִמְלַךְ לִשְׁתּוֹת עוֹד. וְכָתַב הַט"ז דְּהוּא הַדִּין לְעִנְיַן אֲכִילָה, כְּגוֹן שֶׁקָּנָה לְעַצְמוֹ לֶחֶם אֶחָד לְאָכְלוֹ כֻּלּוֹ וְעַל דַּעַת זֶה בֵּרַךְ, וְאַחַר־כָּךְ נִתְאַוָּה לֶאֱכֹל עוֹד וְשׁוֹלֵחַ לִקְנוֹת עוֹד, (כה) צָרִיךְ לְבָרֵךְ שֵׁנִית 'הַמּוֹצִיא'[22] [וְהַטַּעַם, (כו) דְּמַעֲשָׂיו מוֹכִיחִין דְּלֹא הָיָה בְּדַעְתּוֹ לֶאֱכֹל כִּי אִם הַלֶּחֶם שֶׁקָּנָה, דְּאִם לֹא־כֵן הָיָה קוֹנֶה יוֹתֵר, אֶלָּא שֶׁאַחַר־כָּךְ נִתְאַוָּה לֶאֱכֹל עוֹד[23]], אֲבָל אִם יֵשׁ לוֹ בְּבַיִת לֶחֶם וְחוֹתֵךְ לוֹ חֲתִיכָה לֶאֱכֹל אוֹתָהּ, וְאַחַר־כָּךְ רוֹצֶה לַחְתֹּךְ עוֹד, אֵין זֶה נִמְלָךְ, (כז) דְּדֶרֶךְ אָדָם כֵּן הוּא, דְּלִפְעָמִים בִּשְׁעַת בְּרָכָה חוֹשֵׁב שֶׁיִּהְיֶה דַּי לוֹ בַּחֲתִיכָה אַחַת, וְאַחַר־כָּךְ כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁאֵינוֹ שָׂבֵעַ בָּזֶה לוֹקֵחַ עוֹד: (יט) **שֶׁבָּא לִסְעוּדָה.** הַיְנוּ (כח) שֶׁאֵינוֹ מִן הַקְּרוּאִים, אֶלָּא שֶׁבָּא דֶּרֶךְ עֲרַאי לְשָׁם, לְכָךְ אַמְרִינָן דַּהֲוֵי נִמְלָךְ, דִּבְשָׁעָה שֶׁבֵּרַךְ לֹא הָיָה יוֹדֵעַ אִם יִתְּנוּ לוֹ עוֹד, וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן קעט סָעִיף ד־ה, עַיֵּן שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה[24]: (כ) **וּמוֹשִׁיטִין לוֹ.** רוֹצֶה לוֹמַר, שֶׁלֹּא בְּבַת־אַחַת אֶלָּא בָּזֶה אַחַר זֶה: (כא) **עַל כּוֹס בִּרְכַּת נִשּׂוּאִין.** שֶׁיֵּשׁ שָׁם הַרְבֵּה מְסֻבִּין, וְכֹל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה: (כב) **כָּל אֶחָד צָרִיךְ לְבָרֵךְ.** דְּמִסְתָמָא אֵינוֹ מְכַוֵּן לָצֵאת בְּבִרְכַּת

שַׁעַר הַצִּיּוּן

יַיִן בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה, אֲפִלּוּ מִסְתָמָא אַמְרִינָן כְּאִלּוּ הָיָה דַעְתּוֹ לָזֶה, כִּי פָּסַק כְּמַסְקָנַת הַתּוֹסָפוֹת הַנַּ"ל בִּבְרָכוֹת: (יד) עַיֵּן בְּרֹא"שׁ שָׁם בְּשֵׁם הָרַאֲבַ"ד: (טו) גְּמָרָא: (טז) לְבוּשׁ וּמָגֵן־אַבְרָהָם: (יז) פְּרִי־מְגָדִים: (יח) מִמַּעֲשֶׂה דְּאַבַּיֵּי שָׁם בַּגְּמָרָא דְּמַיְרֵי בְּיוֹם־טוֹב וּכְפֵרוּשׁ רַשִׁ"י שָׁם: (יט) עוֹלַת־תָּמִיד וש"א: (כ) מָגֵן־אַבְרָהָם וְכֵן כָּתַב הָאֵלִיָּה רַבָּה: (כא) דִּרְאָיַת הַמָּגֵן־אַבְרָהָם הִיא מִסְתַּיֶּרֶת דִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת, וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ בְּמַחֲצִית־הַשֶּׁקֶל, עַיֵּן שָׁם, וְהַגְּרָ"א כָּתַב דִּבֶאֱמֶת דַּעַת הַתּוֹסָפוֹת בְּדַף מג כְּדַעַת הָרֹא"שׁ, וְאִם־כֵּן אֵין שׁוּם מָקוֹר לְחִדּוּשׁוֹ: (כב) מָגֵן־אַבְרָהָם וּמַאֲמַר־מָרְדְּכַי: (כג) עַיֵּן אֵלִיָּה רַבָּה, וְכֵן כָּתַב הַמָּגֵן־גִּבּוֹרִים: (כד) דְּאִם הָיָה בִּסְתָמָא בְּוַדַּאי אֵינוֹ צָרִיךְ לַחֲזֹר, וּכְמוֹ שֶׁפָּסַק הַמְחַבֵּר לְקַמָּן סִימָן רו: (כה) אַף דְּהָאֵלִיָּה רַבָּה כָּתַב עַל דִּבְרֵי הָרַב ט"ז "וְצָרִיךְ עִיּוּן", בְּסֵפֶר מַאֲמַר־מָרְדְּכַי וּבְסֵפֶר מָגֵן־גִּבּוֹרִים הִסְכִּימוּ לִדְבָרָיו: (כו) מַאֲמַר־מָרְדְּכַי: (כז) וּמִסְתַּבְּרָא דְּבִשְׁתִיַּת יַיִן הָרֵי נִמְלָךְ בְּכָל גַּוְנֵי, אֲפִלּוּ אִם לֹא הָיָה צָרִיךְ לְהָבִיא כּוֹס שֵׁנִי מִן הַשּׁוּק: (כח) כֵּן מְבֹאָר לְקַמָּן סִימָן קעט, עַיֵּן שָׁם בְּמָגֵן־אַבְרָהָם:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הִלְכוֹת דְּבָרִים הַנּוֹהֲגִים בַּסְּעוּדָה סִימָן קעד

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק ז]

וְחָשִׁיב הַכֹּל תּוֹךְ הַסְּעוּדָה, וּלְפִיכָךְ מִמֵּילָא יַיִן שֶׁבְּתוֹךְ הַמָּזוֹן פּוֹטֵר גַּם יַיִן שֶׁלְּאַחַר הַמָּזוֹן, דְּזֶה וְזֶה לִשְׁרוֹת[15].

15) ואפילו אם נשתהה הרבה בסוף הסעודה ושותה את היין מחמת שנהיה צמא, כתב החזו"א (או"ח סי' כז ס"ק ו) שכל שלא בירך ברכת המזון אינו צריך לברך עליו.

[משנ"ב ס"ק ח]

דְּבָא עָקְרוֹ לְמִצְוָה אֵימָא לֹא, קָא מַשְׁמַע לָן דְּפוֹטֵר[16].

16) **ובטעם הדבר כתב לקמן** (סי' רעב ס"ק לה), שכיון שהקידוש במקום הסעודה הוא נחשב כצרכי סעודה שמחמתה בא. **ובשעה"צ שם** (ס"ק מו) **כתב, שמטעם זה אפילו אם קידש קודם נטילת ידים** וכמנהגינו, מ"מ **פוטר היין של הקידוש את היין שבתוך הסעודה** מברכת בורא פרי הגפן.

ואף מי שכבר יצא ידי חובת קידוש בבית הכנסת ועתה אינו מקדש אלא עבור בני ביתו, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ט סי' מ) **שנחשב** כקידוש גמור לענין זה, וממילא **פוטר יין זה את היין ששותה בתוך סעודתו, ואין אומרים ששתייתו היא רק משום מצוה ואינה באה עבור הסעודה. מאידך, הגרש"ז אויערבך כתב** (שש"כ ח"ג פנ"ד סכ"ב), שבאופן זה יכוון בשתייתו לקיים המצוה לקבוע סעודתו על היין [ראה הע' הבאה], **כדי שבכך תתקשר השתייה לסעודה.**

[משנ"ב שם]

שֶׁאֵין אָנוּ רְגִילִין לִשְׁתּוֹת יַיִן בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה, אֲפִלּוּ בְּשִׁבָּת[17].

17) אמנם אם ידו משגת, כתב לקמן (סי' תקכט ס"ק יא) **שיש לשתות יין גם בתוך הסעודה בסעודות שבת ויום טוב. וכן כתב** לקמן (סי' רצא ס"ק כא) **שטוב להדר לשתות יין בסעודה** [וראה מה שכתבנו שם]. וכעין זה כתב השו"ע לקמן (סי' רנ ס"ב) **שצריך להרבות בסעודות השבת בבשר ויין ומגדנות כפי יכולתו.**

ואף שעל אותו המין, כתב לקמן (סי' רז ס"ק כב) שאינו צריך לברך כשאוכל ממנו עוד, **אף שלא היה בדעתו לפוטרו, תירץ השש"כ** (פמ"ח הע' קיב) **על פי מה שכתב בשעה"צ** להלן (ס"ק כז) שביין נחשב נמלך בכל אופן, כיון שאין רגילים בשתייתו.

[משנ"ב ס"ק י]

אַף-עַל-גַּב דְּהַבְדָּלָה אֵינָהּ שַׁיְכָא כְּלָל לְסְעוּדָה כְּמוֹ קִדּוּשׁ, אֲפִלּוּ הָכִי כֵּיוָן דְּהַבְדִּיל עַל הַשֻּׁלְחָן, רוֹצֶה לוֹמַר שֶׁהֵכִין עַצְמוֹ לִסְעוּדָה, שַׁיְכָא לַסְּעוּדָה[18].

18) **ואם לא הבדיל על שולחנו ממש**, כתב לקמן (סי' רצט ס"ק כד) שכל עוד שסועד באותו החדר שהבדיל, **פוטרת ברכת היין של ההבדלה את היין שבתוך הסעודה.**

[משנ"ב ס"ק יד]

דְּלֹא הָוֵי הֶפְסֵק-הַדַּעַת בֵּינָן שֶׁדַּעְתּוֹ לֶאֱכֹל, וְאֵינוֹ דַּשַּׁאי לֶאֱכֹל בְּלִי הַבְדָּלָה[19].

19) **וכמו שכתב לעיל** (סי' קסו ס"ק ב), **שמותר להפסיק בין הנטילה לברכה בדברים שהם לצורך הסעודה.**

[משנ"ב ס"ק טו]

וְאָז יְבָרֵךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה עַל פּוֹס זֶה קֹדֶם הַסְּעוּדָה[20].

20) אכן כתב בשעה"צ לקמן (סי' רצט ס"ק לט) שהט"ז שם השמיט **דברי השו"ע הללו, משום טענת התוספת שבת שם** (ס"ק יד) שהקשה מדוע אין זה נחשב כברכה לבטלה, וראה מה שכתבנו שם בישוב הקושיה.

ומדברי השו"ע שלא כתב להיפך, **שיכון בפירוש לפטור בהבדלה** את היין שבתוך הסעודה משמע, **שכוונה זו אינה מועילה לפטור, וכן כתב התהלה לדוד** (ס"ק ג), **וראה פמ"ג** (א"א ס"ק ה).

[משנ"ב ס"ק יז]

עַל כָּל מַה שֶּׁשִּׁיְּשָׁה בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה[21].

21) **ואפילו אם התחיל את סעודתו במקום אחד ושתה שם יין,** ולאחר מכן עקר את מקומו ועבר למקום אחר, כתב בביה"ל לקמן (**סי' קעח ס"ב ד"ה** ואכל) **שאין צריך לחזור ולברך על היין ששותה** במקום השני, משום שהוא נגרר אחר הפת.

[משנ"ב ס"ק יח]

צָרִיךְ לְבָרֵךְ שֵׁנִית 'הַמּוֹצִיא'[22] וכו', אֶלָּא שֶׁאַחַר כָּךְ נִתְאַוָּה לֶאֱכֹל עוֹד[23].

22) **ואם לא סיים לאכול את הלחם לפני ששלח לקנות לחם נוסף,** כתב הכף החיים (**ס"ק כד**) **שאינו צריך לברך שנית, וכמבואר** במשנ"ב לקמן (**סי' רז ס"ק כב**) לגבי מי שבירך על הפירות ולאחר מכן הביאו לפניו מאותו המין.

ומי ששתה כוס חלב והרהר בשעת הברכה שתעלה ברכה זו גם לכוס אחרת של חלב, ואחר כך נמלך לשתות כוס קפה עם חלב, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ט סי' מג אות ב) שאף שלא היתה דעתו אלא על החלב ולא על הקפה, מ"מ אינו צריך לברך שנית, שכיון שהדרך למזוג את הקפה עם חלב, פוטרת ברכת החלב גם את הקפה. ואם העיקר אצלו הוא הקפה אלא שמוזג בו מעט חלב כדי להפיג חריפותו, בכי האי גוונא יש לצדד שיברך על הקפה, אולם כיון שעצם דין נמלך בזמן הזה אינו ברור, לכן יברך בכי האי גוונא בלא שם ומלכות.

23) ומי שיושב ואוכל בחנות, וכשגומר לאכול קונה עוד, דעת הגר"ח קניבסקי (**דולה ומשקה עמ' קח**) **שמסתבר שבאופן זה אין** מעשיו שמתחילה מוכיחים שלא רצה לאכול עוד, **ולכן נפטר** בברכתו הראשונה.

[משנ"ב ס"ק יט]

וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן קָעט סָעִיף ד-ה, עַיֵּן שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה[24].

24) **ואפילו אם הושיטו לו כוס אחרת בשעה שעדיין לא גמר** לשתות את הכוס הראשונה, **כתב לקמן** (שם ס"ק טז) **שצריך לחזור** ולברך עליה בפני עצמה, **כיון שבשעה שבירך לא היתה דעתו** עליה. **ואם היתה דעתו בשעת הברכה שתעלה ברכתו על כל מה** שיתנו לו, אין צריך לברך על כל כוס וכוס. **ובמקום שהמנהג הוא שמושיטים כוסות הרבה למי שנכנס למסיבה שקבועים בה** לשתיה, **אפילו בירך בסתמא על כוס אחת אמרינן שדעתו היתה** על כל מה שיתנו לו, ואינו צריך שוב לברך על כל כוס וכוס, **ומ"מ טוב יותר שיכוון בשעת הברכה על כל מה שיתנו לו.**

ואורחים שהוזמנו לאכול פירות ומביאים להם מיני פירות בזה אחר זה, כתב השו"ע לקמן (סי' קעט ס"ה) שאינם צריכים לברך אלא על הפרי הראשון. וביאר במשנ"ב שם (ס"ק יז), שמסתמא דעתם על כל מה שיביאו לפניהם, כיון שיודעים שדרך בעל הבית להביא מינים הרבה זה אחר זה. ואף אם הסיחו דעתם לאחר מכן, אין זה היסח הדעת גמור כיון שהם תלויים בדעת בעל הבית.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הִלְכוֹת דְּבָרִים הַנּוֹהֲגִים בַּסְּעוּדָה סִימָן קעד

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק כב]
דְּמִסְתָּמָא אֵינוֹ מְכַוֵּן לְצֵאת בִּבְרָכַת הַמָּבָרֵךְ, מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם יַגִּיעַ לוֹ[25].

25) ובזמנינו, כתב הערוך השלחן (ס"י) שהמנהג הוא שהמברך נותן את הכוס לאלו שעומדים סמוך לו, ואם כן אינם צריכים לברך עליה, משום שכן דעתם מתחילה.

[משנ"ב ס"ק כג]
דְּבָא לְשָׂרוֹת הַמַּאֲכָל[26].

26) ואפילו אם שותה מעט יי"ש כדי להפיג את שמנונית המאכל שבפיו, כתב להלן (ס"ק לט) שאין צריך לברך עליו ברכה ראשונה ואחרונה כשרגיל לעשות כן, משום שנחשב כטפל לאוכל, וכן כתב בשעה"צ להלן (ס"ק מו) לגבי מי ששותה מעט יי"ש לאחר אכילת הדגים [להפסיק בין הדגים לבשר וכדו', וכפי שמובא בשם הגר"ש וואזנר (קובץ מבית לוי חי"ז עמ' ל) שנחשב טפל באופן זה], שיתכן שהדין כן.

[משנ"ב ס"ק כד]
לְהַמְשִׁיךְ הָאָדָם לְתַאֲוַת הַמַּאֲכָל[27], הֲוֵי גַּם-כֵּן כְּדְבָרִים הַבָּאִים מֵחֲמַת הַסְּעוּדָה[28] וכו', אֲבָל בְּלָאו הָכֵי לֹא[29].

27) ואם שותה יין לפני הסעודה אך לא בשביל להמשיך את תאוות המאכל, אלא מטעמי בריאות וכדו', כתב הכף החיים (ס"ק לד) שלכתחילה יברך עליו ברכה אחרונה קודם הסעודה, כיון שאינו בא לצורך הסעודה. אבל בדיעבד, אם שכח לברך עליו, ברכת המזון פוטרתו, וכמבואר בשו"ע לקמן (סי' רח סי"ז).

28) ולגבי מיץ ענבים, הסתפק הגרח"פ שיינברג (חידושי בתרא) האם הוא בכלל יין לענין זה, שהרי אינו גורר את תאוות המאכל. ואכן דעת הגרי"ש אלישיב (שבות יצחק קונטרס זמן שמחתנו פי"א ס"ק ה) שהעושה קידוש על מיץ ענבים, אין מועילה לו עצת הביה"ל (ד"ה וכן) לכוון בברכת המזון לפטור את מה ששתה בקידוש, מפני שהטעם שברכת המזון פוטרת בדיעבד את היין הינו משום שיין סועד את הלב [כמבואר לקמן סי' רח ס"ק עו], ולענין זה מיץ ענבים אינו כיין משום שאינו סועד את הלב, וכן דעת הגר"ש וואזנר (קובץ מבית לוי חי"ז עמ' מט). ועל כן דעת הגרי"ש אלישיב (ספר הזכרון דרור יקרא עמ' תלד) שישתה יין [או מיץ ענבים] בסעודה על סמך ברכת בורא פרי הגפן שבירך בקידוש, וכיון שיש לשתייתו שייכות עם הסעודה, נפטרת היא בברכת המזון [אכן מעיקר הדין יש לסמוך על דברי המשנ"ב לקמן (סי' רצט ס"ק כט) שכתב שכיון שהקידוש שייך לסעודה מדין קידוש במקום סעודה, הוא נפטר בברכת המזון, ולא חשש לראשונים שהביא בביה"ל כאן]. מאידך, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני שבת ח"ד פפ"ה ס"ק יג) שמיץ ענבים דינו כיין לכל דבר.

29) ואם שותה יין חצי שעה לפני הסעודה, דעת הגרי"ש אלישיב (וזאת הברכה פ"ט הע' 3) שצריך לברך עליו ברכה אחרונה. אבל אם שתה ממנו בתוך חצי שעה לסעודה, ספק אם צריך לברך עליו, או שמא נפטר הוא בברכת המזון.

[משנ"ב ס"ק כה]
אֵינָם שַׁיָּכִים לַסְּעוּדָה כָּלָל[30].

30) ואף אם לא בירך ברכה ראשונה על המים ששתה לפני הסעודה, כגון ששתה אותם לאחר הקידוש ונפטרו בברכת בפה"ג, כתבו השו"ע הרב (סי' רעב סי"ג) והכף החיים (ס"ק מז) שמ"מ צריך לברך אחריהם ברכה אחרונה קודם הסעודה. ואף שעל היין אינו חייב לברך ברכה אחרונה, כיון שהיין הוא מצרכי הסעודה ונפטר בברכת המזון, אך המים שאינם שייכים לסעודה לא נפטרו בברכת המזון ונתחייבו בברכה אחרונה בפני עצמם [וראה מה שהובא בביה"ל להלן ד"ה וכן, שכוונה מפורשת שתפטור ברכת המזון את היין מועילה לפטור גם את המשקים].

ואם שכח ולא בירך ברכה אחרונה על המים ונזכר לאחר ברכת המזון, כתבו השו"ע הרב (ס"ו) והכף החיים (שם) שצריך לברך עליהם ברכת בורא נפשות, שברכת המזון אינה פוטרתם אפילו בדיעבד.

[משנ"ב ס"ק כו]
דְּגַם בּוֹ בְּרָכַת-הַמָּזוֹן פּוֹטַרְתּוֹ[31].

31) ואף באופן שכבר קידש בבית הכנסת ועתה אינו מקדש אלא כדי להרציא את בני ביתו, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ט סי' מ) שמ"מ נחשב הדבר כקידוש גמור לענין זה, וברכת המזון פוטרתו [וראה מה שכתבנו לעיל ס"ק ח].

[ביה"ל ד"ה וכן]
לָכֵן הַנָּכוֹן שֶׁתְּמִיד יְכַוֵּן בִּבְרָכַת-הַמָּזוֹן לִפְטֹר הַיַּיִן שֶׁל קִדּוּשׁ[32].

32) ואם מכוון בברכת המזון שתפטור את היין של הקידוש, דעת הגרח"פ שיינברג (וזאת הברכה בירור הלכה סי' כו) שהיא פוטרת אף את שאר המשקים ששתה לאחר היין קודם הסעודה [וראה מה שכתב השו"ע הרב (סי' רעב סעיף יג) ומה שכתבנו בזה לעיל (ס"ק כה)].

[ביה"ל ד"ה ואפלו]
עַד לְאַחַר בִּרְכַּת-הַמָּזוֹן יְבָרֵךְ אַחַר-כָּךְ[33] וכו', כְּשֶׁאֵינוֹ שׁוֹתֶה מַשְׁקִין בְּתוֹךְ הַמָּזוֹן[34] וכו', אִם צָרִיךְ לְבָרֵךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה[35].

33) ולגבי שיעור העיכול לשתיה זו שלפני המזון, כתב התהלה לדוד (ס"ק י, ובדפוס הישן הובא בהשמטות לסי' קעד) שיש לעיין בזה, כי אי אפשר לשער ולומר שכל שאינו צמא משתייתו הראשונה עדיין לא עבר שיעור עיכול, שהרי שתה לאחר מכן בתוך הסעודה.

34) ודוקא אם מכוון לפטור את המשקים ששותה בתוך הסעודה, אך אם מכוון לפטור מאכלים שאינם שייכים לסעודה, כגון סוכריה הנאכלת בקינוח הסעודה וכדו', דעת הגרש"ז אויערבך (ותן ברכה, קונטרס התשובות) שאין הדבר מועיל, כיון שאין מאכלים אלו שייכים לסעודה, ולא שייך להחשיב את המשקה שקודם הסעודה ואת אותם מאכלים כקשורים זה לזה.

35) ואם מברך ברכת המזון על הכוס, כתבו המג"א (ס"ק יד) והשו"ע הרב (ס"ז) שאינו צריך לברך ברכה אחרונה על המשקים ששתה לפני הסעודה, לפי שנפטרים הם בברכה אחרונה שלאחר שתיית הכוס [וראה משנ"ב להלן ס"ק לז], אלא שמ"מ כדי להסתלק מן הספק לא ישתה אלא פחות מרביעית לפני הסעודה. וראה לקמן (סי' רח ס"ק עב) ומה שכתבנו שם.

[משנ"ב ס"ק לא]
אַלְבָּא דְּיַקְנָא[36].

36) ואף שהפת היא רק סיבה רחוקה לשתיית המשקה, כתב השו"ע הרב (ס"ב) ששתיית מים ושאר משקים במשך כל היום הרי היא מחמת הסעודה, כיון שרוב הצימאון נגרם מחמת האכילה. ואפילו משקים ששותים אותם שלא לצימאון, כגון שכר ומי דבש, כיון שאין דרך העולם לשתותם אלא לאחר האכילה,

המשך בעמוד הבא

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הִלְכוֹת דְּבָרִים הַנּוֹהֲגִים בַּסְּעוּדָה סִימָן קעד

ו (כג) 'אֵין לְבָרֵךְ אַחַר יַיִן שֶׁבַּסְּעוּדָה, דְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן פּוֹטֶרֶת יַיִן (כד) שֶׁלְּפָנֵי הַמָּזוֹן (כה) *וַאֲפִלּוּ [לא] הָיָה לוֹ יַיִן בְּתוֹךְ הַמָּזוֹן (כו) (רַעַ"ן לְקַמָּן סוֹף סִימָן ער"ב). (כז) וּלְעִנְיַן יַיִן שֶׁל הַבְדָּלָה שֶׁלְּפָנֵי הַמָּזוֹן (עַיֵּן לְקַמָּן סִימָן רצט סָעִיף ח): ז (כח) [ל]אִם אֵין לוֹ יַיִן וְשׁוֹתֶה מַיִם אוֹ שְׁאָר מַשְׁקֶה, אֵין לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם, דַּחֲשִׁיבֵי (כט) בְּבָאִים מִחֲמַת הַסְּעוּדָה, לְפִי שֶׁאֵין דֶּרֶךְ לֶאֱכֹל בְּלֹא (מ) [מ] שְׁתִיָּה. וְאַף יַיִן לֹא הָיָה צָרִיךְ בְּרָכָה לִפְנֵיהֶן, אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁהוּא חָשׁוּב קוֹבֵעַ בְּרָכָה לְעַצְמוֹ, אֲבָל מַיִם אוֹ שְׁאָר מַשְׁקִים לֹא חֲשִׁיבֵי (ל) וְאֵינָם טְעוּנִים בְּרָכָה: [כ]וַאֲפִלּוּ אִם הָיָה צָמֵא קֹדֶם סְעוּדָה, כֵּיוָן שֶׁלֹּא רָצָה לִשְׁתּוֹת אָז בִּדֵי שֶׁלֹּא יַזִּיקוּ לוֹ (לא) הַמַּיִם, נִמְצָא כִּי שְׁתִיַּת הַמַּיִם בְּסִבַּת הַפַּת הִיא *וּפַת פּוֹטַרְתָּם. (לב) [ל]וְיֵשׁ אוֹמְרִים

ו שם בגמרא ושם כ קרא"ש בפרק י דשמחים ל ברכות מ' מ"א לדעת רש"י והנכנו קם ונדולי הראשונים מ רנבנ יונה נ הרשב"א בשם הרמב"ן לדעת יש מפרשים

בְּאֵר הֵיטֵב

דַּעְתּוֹ עַל כָּל מַה שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ עוֹד, ט"ז, ע"ש: (מ) **שְׁתִיָּה**. מִשְׁמַע דְּיֵין־שְׁרָף דְּאֵין

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הַמְבָרֵךְ, מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם יַגִּיעַ לוֹ[25]. וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן קצ בְּמָגֵן־אַבְרָהָם סָעִיף־קָטָן ז וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם: **ו (כג) אֵין לְבָרֵךְ וְכוּ' דְּבִרְכַּת־הַמָּזוֹן פּוֹטַרְתּוֹ**. כְּדִין דְּבָרִים הַבָּאִים מֵחֲמַת הַסְּעוּדָה שֶׁנִּפְטָרִין בְּבִרְכַּת־הַמָּזוֹן [כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן קעז], דְּהַיְנוּ מֵחֲמַת הַסְּעוּדָה הוּא חָשִׁיב דְּבָא לִשְׁרוֹת הַמַּאֲכָל[26], וְאַף דִּבְרָכָה רִאשׁוֹנָה מְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן, כַּנַּ"ל בְּסָעִיף א, בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה לֹא: **(כד) שֶׁלְּפָנֵי הַמָּזוֹן**. דְּהַיְנוּ שֶׁבָּאִים לִפְתֹּחַ הַמְּעַיִם לְהַמְשִׁיךְ הָאָדָם לְתַאֲוַת הַמַּאֲכָל[27], הֲוֵי גַּם־כֵּן כְּדָבָרִים הַבָּאִים מֵחֲמַת הַסְּעוּדָה[28]. וּפָשׁוּט דְּזֶה דַּוְקָא אִם שׁוֹתֶה סָמוּךְ לַמָּזוֹן עַל־כָּל־פָּנִים, דְּהֲוֵי כְּאַתְחַלְתָּא דִּסְעוּדָה, אֲבָל בְּלֹאו הָכֵי לֹא[29]: **(כה) וַאֲפִלּוּ לֹא וְכוּ'**. כָּךְ צָרִיךְ לוֹמַר. וְרוֹצֶה לוֹמַר, דְּאַף דְּאָז לֹא שַׁיָּךְ לוֹמַר דְּהוּא שְׁתִיָּה אַחַת עִם אֵלֶּה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה, אֲפִלּוּ הָכֵי פּוֹטֵר, דְּהֵן עַצְמָן בִּכְלַל סְעוּדָה הֵן, וְכַנַּ"ל. וּלְעִנְיַן מַיִם וּשְׁאָרֵי מַשְׁקִין שֶׁשּׁוֹתֶה קֹדֶם הַמָּזוֹן וְאֵינוֹ שׁוֹתֶה בְּתוֹךְ הַמָּזוֹן, דַּעַת הָרַבֶּה אַחֲרוֹנִים דְּצָרִיךְ לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה, שֶׁאֵין בִּרְכַּת־הַמָּזוֹן פּוֹטַרְתָּן, דְּמִכֵּיוָן שֶׁשָּׁתָה אוֹתָם קֹדֶם 'הַמּוֹצִיא' אֵינָם שַׁיָּכִים לַסְּעוּדָה כְּלָל[30], לְבַד יֵ"ן־שְׁרָף שֶׁזֶּה לְיַיִן, דְּהוּא מְעוֹרֵר תַּאֲוַת הַמַּאֲכָל. וְעַיֵּן בְּאוּר הֲלָכָה: **(כו) וְעַיֵּן לְקַמָּן סוֹף סִימָן ער"ב**. סָעִיף י, לְעִנְיַן קִדּוּשׁ, דְּשָׁם מְבֹאָר דְּגַם בּוֹ בִּרְכַּת־הַמָּזוֹן פּוֹטַרְתּוֹ[31]. וְעַיֵּן בְּאוּר הֲלָכָה מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בָּזֶה: **(כז) וּלְעִנְיַן יַיִן שֶׁל הַבְדָּלָה**. רוֹצֶה לוֹמַר, דְּהֵם אֵינָם בָּאִים לִצְוָךְ סְעוּדָה. וְעַיֵּן שָׁם שֶׁכָּתַבְנוּ, דְּאִם לֹא בֵּרַךְ קֹדֶם הַסְּעוּדָה לֹא יְבָרֵךְ עוֹד, **(כט)** וְיִפְטְרֶנּוּ בִּבְרִכַּת־הַמָּזוֹן. וּלְעִנְיַן אִם פּוֹטֵר בִּרְכַּת־הַמָּזוֹן הַיַּיִן שֶׁשָּׁתָה אַחַר גְּמַר הַסְּעוּדָה, יֵשׁ הֲיעוֹת בַּפּוֹסְקִים: **(ל)** יֵשׁ אוֹמְרִים דְּאֵין בִּרְכַּת־הַמָּזוֹן פּוֹטְרוֹ בְּסָתְמָא וְצָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן מֵעֵין שָׁלֹשׁ, אִם לֹא שֶׁכִּוֵּן בְּהֶדְיָא בִּבְרִכַּת־הַמָּזוֹן לִפְטֹר גַּם הַיַּיִן, דְּאָז פָּטוּר בִּדְיעֲבַד, כַּמְבֹאָר בְּסִימָן רח סָעִיף יז; **(לא)** וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּאֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ בִּרְכַּת־הַמָּזוֹן פּוֹטְרוֹ בְּסָתְמָא **(לב)** אַף לְכַתְּחִלָּה. מִיהוּ, אֵין דִּין זֶה מְצוּי בֵּינֵינוּ, לְפִי הַמְבֹאָר לְקַמָּן בְּסִימָן קעז דְּאֵין אָנוּ מוֹשְׁכִין יָדֵינוּ מִן הַפַּת עַד בִּרְכַּת־הַמָּזוֹן, אִם־כֵּן הֲוֵי הַכֹּל כִּבְתוֹךְ הַסְּעוּדָה וּבִרְכַּת־הַמָּזוֹן פּוֹטְרוֹ [מ"א]; וּמִיהוּ, בֶּאֱמֶת לְכַתְּחִלָּה טוֹב יוֹתֵר שֶׁיְּכַוֵּן בְּעֵת בִּרְכַּת־הַמָּזוֹן לִפְטֹר: **ז (כח) אִם אֵין לוֹ יַיִן וְכוּ'**. אַסָּעִיף א קָאֵי, דְּאֵינָן שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה מְבָרֵךְ בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה אַף בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה מִשּׁוּם חֲשִׁיבוּתָן, אֲבָל אִשְּׁאָר מַשְׁקִין לֹא, דְּנִטְפָּלִים לְהַסְּעוּדָה. בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה, דְּמִבֹּאָר בְּסִימָן קעז דְּאֵין מְבָרְכִין עֲלֵיהֶם, דִּנְפְטָרִין בִּבְרִכַּת 'הַמּוֹצִיא': **(ל) וְאֵינָם טְעוּנִים בְּרָכָה**. לֹא לְפָנֵיהֶם וְלֹא לְאַחֲרֵיהֶם, **(לא)** וַאֲפִלּוּ אִם הֵם בָּאִים אַחַר גְּמַר סְעוּדָה, לְרִידְיָן דְּאֵין אָנוּ מוֹשְׁכִין יָדֵינוּ מִן הַפַּת וְחִשּׁוּב הַכֹּל כִּבְתוֹךְ הַסְּעוּדָה: **(לא) הַמַּיִם**. אַלְבָּא דְּרֵיקָנָא[36], **(לב)** וְהוּא הַדִּין בִּשְׁאָרֵי מַשְׁקִין: **(לב) וְיֵשׁ אוֹמְרִים לְבָרֵךְ**. הֵיכִי בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה, דְּסְבִירָא לְהוּ דְּדֵינוּ כְּמוֹ פֵּרוֹת שֶׁאוֹכֵל בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה דְּצָרִיךְ

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(כט) וְנִכּוֹן שֶׁיְּכַוֵּן לְפָטְרוֹ בִּבְרִכַּת־הַמָּזוֹן דְּאָז בְּוַדַּאי פּוֹטְרוֹ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן רח: (ל) בַּ"ח וְהַגְּרָ"א, וְעַיֵּן בְּמַלְחֶמֶת פֶּרֶק עַרְבֵי פְּסָחִים וּבְרַ"ן דְּסוֹבְרִים שָׁם דְּבֵין בְּרָכָה־אַחֲרוֹנָה דִּידֵ' פּוֹסוֹת], וְעַיֵּן בְּמָגֵן־גִּבּוֹרִים: (לא) מָגֵן־אַבְרָהָם בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"א וְהָרַב רַבֵּנוּ יוֹנָה: (לב) הַשַּׁעַם, דְּאַף־עַל־פִּי הִלְאַחַר הַסְּעוּדָה הוּא וְאֵין הַיַּיִן שַׁיָּךְ לִסְעוּדָה, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן דִּבְרִין הָיָה רָאוּי לְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן בִּרְכַּת־הַמָּזוֹן לְכַתְּחִלָּה, אֶלָּא דְּלֹא קָבְעֵי אִינְשֵׁי סְעוּדָתָא עֲלֵיהּ, כִּדְאָמְרִינַן בַּגְּמָרָא, וְהָכָא כֵּיוָן דִּבְסְעוּדָה הוּא, מִגּוֹ דְּהָוֵי קְבִיעוּת לְפַת הָוֵי נַמֵּי קְבִיעוּת לְיַיִן. וְכָתַב הַמָּגֵן־אַבְרָהָם, דְּבְשְׁאָרֵי מַשְׁקִין דְּלֹא שַׁיָּךְ טַעַם זֶה, מְמִילָא לְכֻלֵּי עָלְמָא אֵין בִּרְכַּת־הַמָּזוֹן פּוֹטְרוֹ וְצָרִיךְ לְבָרֵךְ גַּם בִּרְכָה אַחֲרוֹנָה אַחֲרָיו. וְאָכֵן לְפִי מַסְקָנַת הַמָּגֵן־אַבְרָהָם, גַּם בְּשְׁאָרֵי מַשְׁקִין אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ בִּרְכָה אַחֲרוֹנָה אַף שֶׁשָּׁתָה לְאַחַר גְּמַר הַסְּעוּדָה קֹדֶם בִּרְכַּת־הַמָּזוֹן, וְלִדְיָדְיָן חָשׁוּב הַכֹּל תּוֹךְ הַמָּזוֹן; מִיהוּ, בְּאֵמֶת 'הַב לַן וּנְבָרֵךְ' וְשׁוֹתֶה שְׁאָר מַשְׁקִין, צָרִיךְ לְבָרֵךְ בִּרְכָה רִאשׁוֹנָה וְאַחֲרוֹנָה לְכֻלֵּי עָלְמָא [פְּרִי־מְגַדִּים, עַיֵּן שָׁם טַעֲמוֹ]: (לג) מַסְקָנַת הַמָּגֵן־אַבְרָהָם בְּסִימָן־קָטָן ט: (לד) לְבוּשׁ:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

מילואים

הִלְכוֹת דְּבָרִים הַנּוֹהָגִים בַּפְּעוּדָה סִימָן קעד

המשך מעמוד קודם

מלאה ובולטת, שאז יראה ממילא כאילו שתיקן מלאות.

ולענין שיעור מלא לוגמיו במידות זמנינו, כתב בספר מידות ושיעורי תורה (פט"ז סי"א) לגבי יום הכיפורים שיש להחמיר בשיעור של בערך 40 גרם [אך לגבי קידוש כתב שיש לשתות שיעור שהוא בודאי מלוא לוגמיו והוא 50-55 גרם], וכן כתב השש"כ (פל"ט ס"כ) שבאדם מבוגר **בינוני השיעור הוא 40-45 גרם.**

11) ועיצה נוספת לזה כתב השש"כ (פנ"ד הע' קד), לכתן בשעת הברכה **על היין שלא תפטור הברכה את שאר המשקים, ואז יוכל לברך** עליהם, וכעין דברי השו"ע להלן (ס"ד). אמנם דעת הגרי"ש אלישיב (חאת הברכה פי"א הע' 4) והגרח"פ שיינברג (חידושי בתרא) שעיצה זו אינה מועילה, כיון שהמשקים נטפלים ממילא ליין כשהם מונחים לפניו, ואם כן עדיין יש להסתפק האם נפטרו המשקים בברכת היין. וראה בחיי אדם (כלל נה ס"ו) שהזכיר עיצה זו לכוון בשעת ברכת היין שלא תפטור ברכתו את שאר המשקים, אך לא סמך על זה למעשה, וכתב שיש לברך על סוכר כדי לפטור בכך את שאר המשקים.

[משנ"ב ס"ק ה]

מְכָּל מָקוֹם מִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר יֵשׁ בָּזֶה אִם יוּכַל לַעֲשׂוֹת בְּכוֹס[12] וכו', אֵינוֹ חַיָּב מִן הַתּוֹרָה לְבָרֵךְ בְּרָכַת הַמָּזוֹן עַד שֶׁיִּשְׂתֶּה[13].

12) ולקמן כתב (סי' קפב ס"ק ד), שמנהג העולם להקל שלא לחזור אחר כוס לברכת המזון, אם לא שיש לו יין או חמר מדינה בביתו, שאז לכולי עלמא מצוה מן המובחר לברך על הכוס. ודוקא כשמברך בשלושה, אבל לענין יחיד המברך מקילים כמה אחרונים לגמרי שאין צריך כוס, וכן מנהג העולם.

13) ולדעת רוב הפוסקים, כתב בשעה"צ לקמן (סי' קצו ס"ק יח) שחיוב ברכת המזון מן התורה הוא אף כשלא שתה. וכן כתב הרמ"א שם (ס"ד) שאין צריך לחוש לכך אלא לכתחילה, דהיינו שאם חלק מהמסובים שתו וחלק לא שתו, לכתחילה יש ליתן לברך למי ששתה כדי שיוציא את האחרים ידי חובתם.

[ביה"ל ד"ה לפני]

דְּבַמַּפְלִג אֵין שִׁיּוּךְ לְפָטְרוֹ לְכַלֵּי עַלְמָא[14].

14) ומשמע שגם אם כיון לפטור את מה שישתה בתוך הסעודה, אינו פוטר אם שהה לאחר מכן זמן מופלג. אך לענין שתיית יין שלא בתוך הסעודה מבואר בביה"ל לקמן (סי' קצ ס"ב ד"ה אחר) שלדעת הרבה אחרונים אין השהייה נחשבת כהפסק לגבי ברכה ראשונה אפילו אם שהה כל היום, אלא בצירוף היסח הדעת [וראה תהלה לדוד (ס"ק יג) שהוכיח מדברי השו"ע הרב לגבי יין הבדלה, שלפטור יין שבתוך סעודה קשה יותר מאשר לפטור יין ששותים שלא בתוך סעודה, אלא שמדבריו לענין יין קידוש מוכח להיפך, ונשאר בצריך עיון גדול].

הִלְכוֹת דְּבָרִים הַנּוֹהָגִים בַּפְּעוּדָה סִימָן קפא

המשך מעמוד פה

מים אחרונים, מבואר ברמ"א לעיל (סי' קעח ס"ב) שמותר לצאת ממקומו לצורך מצוה עוברת [ובביה"ל שם (ד"ה עוברת) צידד שמותר לצאת אפילו למצוה שאינה עוברת], וכן כתב בשו"ת שלמת חיים (סי' קעח), והוסיף בביאור הדבר, שכיון שהטעם שאסור לעקור ממקומו קודם ברכת המזון הוא מחמת החשש שישכח לברך, לפיכך כאן שהדבר שייך לברכת המזון אין חשש שישכח מלברך.

5) ומי ששכח ליטול ידיו ונזכר באמצע ברכת המזון, כתב הגר"ח קניבסקי (אורח המים פ"ד הע' נב) שיכול ליטול באותה שעה [אולם בשעת הנטילה צריך להפסיק לברך, וכמבואר בשו"ע לקמן (סי' קפג סי"ב וסי' קצא ס"ג) שאסור לברך כשעוסק במלאכתו].

[שעה"צ ס"ק י]

מַתָּר אֲפִלּוּ לְשַׁקְשֵׁק בְּתוֹךְ הַכֶּלִי[6].

6) ובטעם החילוק כתב המחצה"ש (ס"ק א) בשם הים של שלמה (חולין פ"ח ס"י), שמים אחרתים שענים להעביר את הזוהמה מהידים, אם כן כשרוחצם בתוך הכלי, אף על פי שירדה הזוהמה על ידי השפשוף מ"מ חזרים המים עם הזוהמה ונדבקים לידים, מה שאין כן מים אמצעיים שבין גבינה לבשר שענינם להעביר את המאכל הדבוק בידים, מאחר שהמאכל עבר על ידי השפשוף אין הוא חוזר ונדבק. והוסיף הכף החיים (ס"ק ט) לענין מים אחרונים, שגם אם יהיו מים רבים שכשיחזרו המים לידיו לא תהיה בהם זוהמה, מ"מ על פי הסוד צריך לנקותם דוקא על ידי שפיכה.

[משנ"ב ס"ק ד]

מִפְּנֵי רוּחַ רָעָה[7].

7) ולברך ברכת המזון כנגד מי הנטילה, ראה מה שכתבנו לעיל (סי' ד ס"ק יח) לענין אמירת ברכה כנגד מי נטילת שחרית ששורה עליהם רוח רעה [אולם באופן שנטל לתוך הכלי, ראה במשנ"ב להלן (ס"ק ו ובשעה"צ ס"ק יז ובביה"ל ד"ה אלא) שנחלקו הפוסקים האם שורה עליהם רוח רעה]. והובא (ארחות רבנו ח"א עמ' פג) שהגרי"י קניבסקי כיסה את המים אחרתים במפית נייר. וראה מה שכתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ח סי' קסח אות ג).

הִלְכוֹת מַיִם אַחֲרוֹנִים סִימָן קפא קפב

המשך מעמוד פו

ובמנהג העולם שאינם מקפידים כל כך לברך על הכוס, כתב הערוך השלחן (ס"א ו-ג), שהוא משום שהיין ושאר המשקים הם יקרים. ולפיכך במדינות בהן היין מצוי ובזול, ראוי לכל ירא ה' לברך על הכוס, ובפרט כשיש זימון. וכן העשירים השותים שכר בכל סעודה, בודאי שלהם נאה לברך על הכוס. ובארחות חיים (ספינקא, ס"ק ב) כתב, שכיון שלרבים היה קשה לשתות יין אחר האכילה מחמת כבדות וכדו', לכך הקילו.

עוד כתב הערוך השלחן (שם), שאף שמנהג העולם שלא לברך ברכת המזון על הכוס, מ"מ יש המדקדקים לעשות כן בשבתות ובימים טובים כשיש זימון. וכן כתבו בסדר היום (כוונת קידוש ד"ה ובעד) ובמקור

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com